

Beszámoló a Hercule III. program keretében megvalósuló
„Az Európai Unió pénzügyi érdekeinek büntetőjogi védelme – tekintettel a pénzmosásra, az adócsalásra, a korrupcióra és a criminal compliance-re a nemzeti jogrendszerekben és különös figyelemmel a cybercrime-ra” című projektről

1. Bevezető – a HERCULE projekt (HUUNIMISKOLCPFI) célkitűzései

„Az Európai Unió pénzügyi érdekeinek büntetőjogi védelme – tekintettel a pénzmosásra, az adócsalásra, a korrupcióra és a criminal compliance-re a nemzeti jogrendszerekben és különös figyelemmel a cybercrime-ra” című projekt (HUUNIMISKOLCPFI - 786253) az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) Hercule Poirot után elnevezett HERCULE III (2014-2020) „Legal Training and Studies 2017” programja támogatásával valósult meg. A Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara koordinálásával és hat uniós tagország (Ausztria, Görögország, Olaszország, Magyarország, Németország, Románia) elméleti és gyakorlati szakembereinek bevonásával megvalósuló projekt 2018 januárjában vette kezdetét.

A projekt általános célkitűzése az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelme, a csalás, korrupció és az Unió pénzügyi érdekeit sértő egyéb tiltott tevékenységek elleni fellépés, illetve ezek megelőzése volt. A projekt az ezekkel kapcsolatban kialakult új gyakorlati kihívásokra – így például a kiberbűnözésre – is válaszokat kívánt adni. A fent említett általános célkitűzéssel összhangban a projekt konkrét céljai a következők voltak:

- konferenciák, workshopok, valamint képzések szervezése révén a jogász hivatásrend azon képviselői figyelmének felkeltése és erősítése a téma iránt, akik az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelmében különösen érintettek,
- a gyakorlati és elméleti szakemberek közötti együttműködés fejlesztése,
- a projektben résztvevő tagállamok jogi szabályozásának és gyakorlatának összehasonlító elemzése,
- információk és jó gyakorlatok cseréje,
- az eredmények jogászképzésben történő felhasználása,
- az EPPO és a nem EPPO-tagállamok közötti kapcsolat elemzése.

A projekt eredményei egy angol és magyar nyelvű kötetben kerültek publikálásra.

2. A projekt résztvevői és kiemelt eseményei

A projektet a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara koordinálta. A projektvezető Prof. Dr. Farkas Ákos egyetemi tanár volt, a projektet Dr. habil. Jacsó Judit egyetemi docens és Dr. Udvarhelyi Bence egyetemi tanársegéd koordinálta, további miskolci projekttagok Csemáné Dr. Váradi Erika egyetemi docens és dr. Dornfeld László PhD hallgató voltak.

A projektben a Miskolci Egyetem kooperációs partnere volt az Országos Bírósági Hivatal, a Legfőbb Ügyészség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Adó- és Vámigazgatósága, a NAV Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Iroda, valamint a LeitnerLeitner Budapest. A projektben hazánkon kívül további öt uniós tagország szakértői is részt vettek, így Prof. Dr. Gerhard Dannecker (Heidelbergi Egyetem), Prof. Dr. Robert Kert (Bécsi Közgazdasági Egyetem), Prof. Dr. Richard Soyer (Linzi Egyetem), Prof. Dr. Maria Kaiafa-Gbandi (Thesszaloniki Egyetem), Prof. Dr. Mirisan Valentin (Nagyvárad Egyetem) és Dr. Vincenzo Carbone (Római Egyetem). A projekt megvalósításában a hat érintett tagállamból érkező ügyészek, bírók és további elméleti és gyakorló szakemberek is közreműködtek.

A projekt *nyitókonferenciáját* 2018. március 23-24-én, a Miskolci Egyetemen rendezték meg, „Az Európai Unió pénzügyei érdekei büntetőjogi védelme – alapvetések és speciális kérdések” címmel. A konferencia célja az Európai Unió pénzügyi érdekei büntetőjogi védelmével kapcsolatos alapkérdések és speciális megjelenési formák gyakorlatközpontú megvitatása volt, a tagállami jó gyakorlatok bemutatásán keresztül. A konferencia fókuszában a szűkebb értelemben vett uniós csalás fogalmi köréhez tartozó bűncselekmények álltak, a cybercrime és a compliance témája horizontálisan jelent meg, amely témákra az előadók elsősorban az Unió pénzügyi érdekeinek védelmével összefüggésben kívántak rávilágítani. A konferencia aktualitását az adta, hogy az Európai Parlament és a Tanács 2017-ben fogadta el az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló új irányelvet (EU) 2017/1371¹, amely az 1995. évi Pénzügyi Érdekek Védelméről szóló egyezményt váltja fel. Az irányelv, melyet a tagállamoknak 2019. július 6-ig kell nemzeti szabályozásukba átültetni, több újítást vezetett be a korábbi szabályozáshoz képest; ezek a tagállami szabályozások tükrében történő vizsgálata jelentette a konferencia egyik fő irányát. A konferencián előadást tartott mások mellett Dr. Polt Péter legfőbb ügyész, Dr. Molnár Gábor Miklós Kúriai tanácselnök, Dr. Simonka Gábor, a Pénzmosás és Terrorizmus-finanszírozás Elleni Iroda vezetője, és Prof. Dr. Farkas Ákos, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánja. A konferencián kooperációs partnerként részt vesznek hazánkon kívül további öt uniós tagország szakértői is, így Prof. Dr. Gerhard Dannecker (Heidelbergi Egyetem), Prof. Dr. Richard Soyer (Linzi Egyetem), Prof. Dr. Maria Kaiafa-Gbandi (Thesszaloniki Egyetem), Prof. Dr. Mirisan Valentin (Nagyváradai Egyetem) és Dr. Vincenzo Carbone (Római Egyetem)

A nyitókonferenciát követően *két workshop* került megrendezésre, az első 2018. július 2-4-én a Bécsi Közgazdasági Egyetem és a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának projektmunkatársai szervezésében a korrupció és a pénzmosás, a második pedig a Nagyváradai Egyetem Jogi Kara, valamint a Miskolci Jogi Kar szervezésében Nagyváradon 2018. október 29-31. között az áfa-csalás tárgyában. A workshop lehetővé tette, hogy az érintett ország (Ausztria és Románia) gyakorló szakemberei megoszthassák tapasztalataikat az érintett témáról.

3. Szakemberek képzése: HERCULE Téli Akadémia

A projekt záró rendezvényeként az „Aktuális kérdések és válaszok az Európai Unió pénzügyi érdekei büntetőjogi védelméről” c. Téli Akadémiára 2019. február 14-16. között került sor a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara, az Európai és Nemzetközi Büntetőjogi Kutatóközpont, a Magyar Jogászok az Európai Büntetőjogért Egyesület és az Országos Bírói Hivatal szervezésében a Magyar Igazságügyi Akadémián.

A rendezvényt Dr. Osztoivits András, a Magyar Igazságügyi Akadémia igazgatója; Dr. Handó Tünde, az Országos Bírói Hivatal elnöke és Prof. Dr. Farkas Ákos egyetemi tanár, volt dékán, a projekt vezetője nyitották meg. Dr. Handó Tünde elnök asszony kiemelte a névválasztás fontosságát, hiszen Agatha Christie író nő ismert karaktere sokakat terelt a jogi pálya irányába az idők során.

Az első szekció előadásai a bizonyítékok összegyűjtésével és értékelésével kapcsolatos legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdéseket mutatták be az Európai Unió Bíróságának

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1371 irányelve (2017. július 5.) az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről [HL L 198., 2017. 07. 18., 29-41.]

gyakorlata és az eljárási garanciák tükrében. A szekciót *Prof. Dr. Gerhard Dannecker (tanszékvezető egyetemi tanár, Heidelbergi Egyetem)* vezette.

Az első előadó, *Prof. Dr. Farkas Ákos (egyetemi tanár, Miskolci Egyetem)* a bizonyítékok gyűjtéséről és értékeléséről szóló előadásában bemutatta a tagállamonként eltérő szabályozás okait, illetve az ebből fakadó problémákat, amelyek egy része az Európai Unió törekvései ellenére mind a mai napig megoldatlan. Az egyik lehetséges megoldás a kölcsönös elismerés elvének a bizonyítékgyűjtésre történő kiterjesztése lehetne, amely azonban ezidáig a tagállami szuverenitás védelme miatt nem járt sikerrel. Az előadás végső konklúziója szerint a más tagállamban beszerzett bizonyítékok automatikus elismerése zsákutca, ehelyett közös minimumszabályok elfogadására van szükség. Az előadó egy kérdésre válaszolva ezt annyiban egészítette ki, hogy túlságosan lassú és időigényes lenne minden egyes bizonyíték esetén külön-külön dönteni az elfogadhatóságról, ezt a folyamatot a közös minimumszabályok jelentősen gyorsíthatják, még ha ez nem is lenne mindenhol alkalmazható (például a szakértők esetén).

Prof. Dr. Anne Schneider (tanszékvezető egyetemi tanár, Mannheimi Egyetem) előadásában a bizonyítékgyűjtés alkotmányos kérdéseit mutatta be, az uniós jog rejtett hatásaira koncentrálva. Az előadó kitért arra a kérdésre, hogy az Európai Unió Bíróságának versenyjogi döntései milyen módon gyakoroltak rejtett, vagyis nem szándékos hatást az alapjogokra. A 2015. évi Taricco-ügyben hozott ítélet² kapcsán rámutatott, hogy a hatékony szankció igénye ellentétes az eljárási garanciák rendszerével, ez az összeütközés pedig álláspontja szerint azt eredményezheti, hogy a jövőben több előzetes döntéshozatali eljárás fog indulni.

Dr. Vanessa Seibel (ügyész, Mannheimi Ügyészség) a bizonyítékok elfogadhatatlanságának következményeiről tartott előadása keretében bemutatta, hogy az elfogadhatósági teszt szigorúsága hogyan változott az elmúlt években a tagállamokban. A rendszer legnagyobb problémája a tiszta, világos szabályok hiánya, ennek azonban előnyei is lehetnek, hiszen így nagyobb mozgástér áll az eljáró hatóságok rendelkezésére. Jelenleg nincs külön teszt arra vonatkozóan, hogy az adott bizonyíték alapjogokba ütköző módon került-e beszerzésre más tagállamban, amely pedig a gyakorlatban komoly problémát vet fel. Erre a problémára véleménye szerint a tisztességes eljárásra vonatkozó uniós szabályok zsinórmértékként való alkalmazása lehet az ideális megoldás.

A szekció negyedik előadásában *Dr. Oliver Landwehr (vezető jogi és szakpolitikai tisztviselő, Európai Bizottság, Európai Csalás Elleni Hivatal)* az OLAF változó szerepét mutatta be. Az OLAF egy „hibrid” szerv, amely igazgatási vizsgálatokat folytat büntetőügyekben, anélkül azonban, hogy büntetőjogi eszközök lennének a kezében, hiszen a szerv csak ajánlásokat tehet. A szervezet jogi helyzete alakulóban van például az általa gyűjtött bizonyítékok terén, hiszen jelenleg sok tagállamban nincs olyan igazgatási eljárás, amelynek szerint figyelembe vehetnék azokat. A jövőben a büntetőjogi vizsgálatokat az Európai Ügyészség (EPPO)³ veszi majd át, ezek azonban jelenleg is csak az ügyek mintegy 7%-át teszik ki. Előadása zárásaként az OLAF és az Európai Ügyészség közötti hatáskör-megosztással és együttműködéssel kapcsolatos bizottsági javaslatot⁴ ismertette, amely alapján a két szervezet ugyanazon ügyben nem járhatna el, de számos módon segíthetik egymást az eljárások során. A hozzászólások során *Prof. Dr. Gerhard Dannecker* felvetette, hogy a büntetőjogi és igazgatási eljárás ugyanabban az ügyben történő egyidejű lefolytatása nem ütközik-e a *ne bis in idem* elvébe.

² C-105/14. sz. Taricco és társai ügyben 2015. szeptember 8-án hozott ítélet [ECLI:EU:C:2015:555]

³ A Tanács (EU) 2017/1939 rendelete (2017. október 12.) az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről [HL L 283., 2017. 10. 31., 1-71. o.]

⁴ Az Európai Bizottság javaslata: Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) által lefolytatott vizsgálatokról szóló 883/2013/EU, Euratom rendeletnek az Európai Ügyészséggel való együttműködés és az OLAF vizsgálatai hatékonysága tekintetében történő módosításáról [COM(2018) 338 final, 2018. 05. 23.]

Erre az előadó elmondta, hogy a szankció nem tekinthető kétszeresnek, hiszen míg az egyik eljárás az elkövető megbüntetésére, addig a másik a pénz visszaszerzésére irányul.

Végül *Dr. Gál Gábor* (versenytanácsi tag, Gazdasági Versenyhivatal) a versenyjogi jogalkalmazás európai rendszerét mutatta be. Előadásában példákkal illusztrálva ismertette a kartellek főbb típusait, majd az erre adott uniós válaszokat vázolta fel. Ennek során ismertette például az Európai Versenyhatóságok Hálózatát, melynek keretében lehetőség nyílik a tagállami hatóságok és az Unió közötti együttműködésére. Ezután a felderítés hatékonyságát növelő eszközökre tért ki, mint például a Magyarországon alkalmazott informátor jogintézménye, ahol az informátorok a kiszabott bírság 1%-nak megfelelő pénzösszegben részesülnek. Prof. Dr. Gerhard Dannecker hozzászólásában utalt arra, hogy a kartelljog területén jól bevált módszerek és eljárások modellként szolgálhatnak az Európai Ügyészség és a tagállamok közötti jövőbeni együttműködés során is.

A konferencia másnap folytatódott tovább, amelyet *Dr. Bóka János*, az Igazságügyi Minisztérium uniós és nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős államtitkára nyitotta meg.

A második szekció keretében az előadók a pénzügyi érdekek védelméről szóló irányelv átültetésének kérdéskörét vizsgálták. A szekció vezetője *Prof. Dr. Gerhard Dannecker* (tanszékvezető egyetemi tanár, Heidelbergi Egyetem) volt.

Az első előadást *Dr. Franz Reger* (nyugalmazott osztályvezető, Pénzügyi Büntetőjogi Osztály, Pénzügyminisztérium, Ausztria) tartotta, aki a PIF irányelv megfelelő implementációjának szükségességét hangsúlyozta az áfacsalás kérdése kapcsán. Az áfacsalás elleni fellépés a tagállamok érdeke, de ez csak egységesen lehet eredményes. Fontos lépésnek tartja, hogy a PIF irányelv hatálya – két feltétele teljesülése esetén – kiterjed az áfacsalásra, különösen arra tekintettel, hogy ez a lépés az Európai Ügyészség célkitűzéseivel is összhangban állt, amely a határokon átnyúló elkövetésre helyezi a hangsúlyt. Előadásában kitért még a szabályos adóbevallás benyújtásának büntetőségére is, amely problematikusnak tűnhet, ugyanakkor a hozzá kapcsolódó szándék az, hogy valójában ne kelljen adót fizetni (például a hiányzó kereskedő esetén). A hozzászólások kapcsán az előadó elmondta, hogy a kettős büntetés lehetősége nem merülhet fel az osztrák jogban, ugyanis a 10 millió értékhatár fölött teljes egészében át fogják adni az ügyet az Európai Ügyészség számára.

A szekció második előadását *Kai Sackreuther* (ügyész, Mannheimi Ügyészség) tartotta a fiktív számlák kibocsátása tárgyában. Elmondta, hogy ma már nincs olyan körhinta-csalás, aminek keretében ne kerülne sor fiktív számlák kibocsátására. Utalt a számlagárak szerepére, melyek mára lényeges szereplői az adócsalási rendszernek, bünszervezetek esetén a vesztegetési díjak, feketén foglalkoztatott munkások kifizetésének elrejtésére szolgál. Az érintett cégek gyakran helyezik át a székhelyüket, és a kkv-kre vonatkozó enyhébb szabályozás miatt gyakran évekig észrevétlenek maradhatnak. A németországi problémák kapcsán elmondta, hogy a gyakori székhelyáthelyezés miatt előfordulhat, hogy egyszerre több ügyészségnek is vizsgálnia kell egy adott időszakban a működést.

A harmadik előadást *Prof. Dr. Robert Kert* (intézetvezető egyetemi tanár, Bécsi Közgazdaságtudományi Egyetem) tartotta. Ebben a PIF irányelv és a pénzmosásról szóló új büntetőjogi irányelv⁵ rendelkezéseit mutatta be, amelyek között eltérésként jelentkezik, hogy utóbbi a saját pénz mosását is büntetni rendeli. Ennek kapcsán elmondta, hogy a tagállamok számára problémát jelenthet, annak eldöntése, hogy az adómegettakarítás pénzmosás tárgyának tekinthető-e. Ahogy rámutatott, az elkövető saját megettakarításai nem tekinthetők ennek, ellenkező esetben ugyanis minden elmulasztott adóbefizetés pénzmosásnak lenne tekinthető, ami viszont az arányosság elvét sértené. A hozzászólásokban Prof. Dr. Gerhard Dannecker

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1673 irányelve (2018. október 23.) a pénzmosás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről [HL L 284., 2018. 11. 12., 22-30. o.]

elmondta, hogy a német szabályozás értelmében, ha egy számlán lévő vagyon 10%-a bűncselekményből származik, az egész összeg elkobzásra kerül, ugyanakkor sokak szerint ez a szabályozás túl szigorú, és változni fog.

A szekció utolsó előadását *Prof. Dr. Maria Kaiafa-Gbandi (tanszékvezető egyetemi tanár, Thesszaloniki Egyetem)* tartotta az Európai Unió Bírósága Hans Åkerberg Fransson⁶, Menci⁷ és Taricco I/II⁸ ügyekben hozott ítéleteinek bemutatásával. Előadásában elsőként a Hans Åkerberg Fransson és Menci ügyekben – az adminisztratív és a büntetőjogi szankciók vonatkozásában érvényesülő ne bis in idem elve tárgyában – hozott ítéleteket hasonlította össze, és hangsúlyozta, hogy a Menci ügyben az Európai Bíróság – az eredeti álláspontjától visszalépve – a pénzügyi érdekek védelmet helyezte előtérbe. A Taricco I ügy kapcsán rámutatott, hogy beláthatatlan következményei lehetnek, ha az elévülési időre vonatkozó szabályok nem lennének alkalmazhatók az Európai Unió pénzügyi érdekei hatékony védelmének követelménye miatt, és maga a Bíróság is eltávolodott ettől az állásponttól a Taricco II ügyben hozott döntésében.

A harmadik szekció az Európai Unió pénzügyi érdekei védelmének elméleti és gyakorlati kérdéseire fókuszált. A szekciót *Prof. Dr. Richard Soyer (tanszékvezető egyetemi tanár, Linzi Egyetem)* vezette. *Prof. Dr. Görgényi Ilona (intézetvezető egyetemi tanár, Miskolci Egyetem)* sajnos nem tudott jelen lenni a konferencián, így a korrupcióval kapcsolatos előadását Dr. Jacsó Judit olvasta fel.

Dr. Homonnai János (osztályvezető ügyész, Kiemelt, Korrupciós és Szervezett Bűnözés Elleni Ügyek Főosztálya, Legfőbb Ügyészség) a korrupció elleni küzdelmet mutatta be az ügyészség szemszögén keresztül. Először röviden ismertette a vesztegetés hazai szabályait, majd áttért a felderítést nehezítő tényezőkre. Itt a cselekmények konszenzuális jellegét és a közvetlen bizonyítékok hiányát, valamint a közvetett bizonyítékok begyűjtésének és részletes megvizsgálásának jelentőségét emelte ki, majd a leplezett eszközöket mutatta be. Előadása végén javaslatokat is megfogalmazott, például az együttműködő terhelt büntetőjogi felelősségtől való mentesítését, az informátorok fokozottabb védelmét, valamint az elektronikus és pénzügyi adatok könnyebb hozzáférhetőségének biztosítását.

A következő előadást *Dr. Szabó Judit (bíró, megbízott büntető kollégiumvezető, Fővárosi Törvényszék)* és *Dr. Pfeifer Péter (bíró, Veszprémi Törvényszék)* tartották a pénzmosás és korrupció bírói gyakorlatáról. Pfeifer Péter a korrupcióról szóló előadását statisztikai adatokkal, nemzetközi felmérésekkel és ezekhez kapcsolódóan a látencia jelentőségének hangsúlyozásával kezdte. A nyilvántartott korrupcióval kapcsolatos ügyek száma 2016-ban 984, 2017-ben pedig 1123 volt, amely nagyon alacsonynak tekinthető. Bemutatta az erre vonatkozó hazai szabályozást és a Kúria legújabb döntéseit, például annak vonatkozásában, hogy a passzív vesztegető minden esetben bűncselekményt követ el, ha elfogadja a felajánlott pénzt, míg az aktív vesztegető a hivatali idő után felajánlott összeggel csak akkor, ha a megvesztegetett hivatali ideje alatt kifejezte szándékát a befolyásolásra. Dr. Szabó Judit röviden ismertette a pénzmosás magyar szabályozását, a vesztegetés és a pénzmosás kapcsolatát, majd a MONEYVAL 2016-os ajánlásait és azok jogi átültetését mutatta be, az ezzel foglalkozó munkacsoport munkájára koncentrálna. Mind az ügyszámok alakulásával, mind az eljárások hosszával kapcsolatban javuló statisztikákról számolt be, mivel míg 2011-2016 között mindössze 50, addig 2017-2018 között 34 pénzmosással kapcsolatos ügyben indult nyomozás. Végezetül kitért a jogi szabályozással kapcsolatban a bírói gyakorlatban

⁶ C-617/10. sz. Åkerberg Fransson ügyben 2013. február 26-án hozott ítélet [ECLI:EU:C:2013:105]

⁷ C-524/15. sz. Menci ügyben 2018. március 20-án hozott ítélet [ECLI:EU:C:2018:197]

⁸ C-105/14. sz. Taricco és társai ügyben 2015. szeptember 8-án hozott ítélet [ECLI:EU:C:2015:555]; C-42/17. sz. M.A.S. és M.B. ügyben 2017. december 5-én hozott ítélet [ECLI:EU:C:2017:936]

felmerült problémás kérdéseire, mint például az értékhatár kérdésére és a „vagyon” és a „számlapénz” fogalmának jogi meghatározására.

A negyedik szekció az Európai Ügyészség felállításával kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott. A szekció elnöke *Prof. Dr. Róth Erika (tanszékvezető egyetemi tanár, Miskolci Egyetem)* volt. A szekció első előadója *Prof. Dr. Polt Péter (legfőbb ügyész, Magyarország)* volt. Előadását a miskolci nyitókonferencián megtartott előadására visszautalással kezdte, majd bemutatta az Európai Ügyészség létrejöttének folyamatát, a rá vonatkozó szabályozás kialakulását és főbb változásait. Álláspontja szerint a rendelet nem éri el a legfontosabb célját, vagyis az Európai Unió pénzügyi érdekeit veszélyeztető ügyek egységes kezelését. A minimum és maximumbüntetések eltérősége a forum shopping lehetőségét veti fel. Kifejtette, hogy véleménye szerint a mostani kollégiumi modell, amelynek alapján az ügyészek egyszerre tagjai a nemzeti és az európai szervezetnek, súlyosan sérti a tagállamok szuverenitását. Ehelyett a 2014-ben is felmerült hálózati modellt támogatja, hiszen ez már számos esetben bizonyított az európai együttműködésben, hatékonynak és kevésbé bürokratikusnak tekinthető. Véleménye szerint az Európai Ügyészség egyfajta magánvádlóként léphetne fel, melynek az adhatja az alapját, hogy az Európai Unió az adott bűncselekmény sértettjének tekinthető. Ez a megoldás nem sértene a nemzeti alkotmányosságot, ez azonban még további jogalkotást igényel. A hozzászólások kapcsán kifejtette az előadó, hogy a rendszer megfelelő működése érdekében szükséges, hogy a nem csatlakozó tagállamok egymás között és az Európai Ügyészséggel is megállapodásokat kössenek.

Ezt követően *Prof. Dr. Valentin Mirisan (dékán, Nagyváradi Egyetem)* és *Dr. Christian Mihes (tanszékvezető egyetemi docens, Nagyváradi Egyetem)* tartottak előadást az Európai Ügyészség témájában. Előadásukban elemezték a szervezet felállításához vezető egyes állomásokat, majd a működése célját és az arra vonatkozó szabályozást mutatták be. Kitértek arra, hogy véleményük szerint a szerv létrehozása miért tekinthető fontos előrelépésnek, majd bemutatták Románia álláspontját, amely az egyetlen tagállam volt, ahol a törvényhozás alsóháza ellenezte, a Szenátusa pedig – a szubszidiaritás elvének figyelembevételével – támogatta az Európai Ügyészség létrehozását.

Az utolsó előadást *Dr. Stefan Schumann (egyetemi docens, Linzi Egyetem)* tartotta, aki az Európai Ügyészség hatásköreit részletezte az uniós és tagállami hatáskörök tükrében. Véleménye szerint a szervezet hatáskörének meghatározása túl homályos. Amennyiben viszont az Európai Ügyészség a gyakorlatban sikeresnek bizonyul, akkor ajtót nyithat más bűncselekményi körök bevonása felé is. Elemezte az egyes alkalmazandó tagállami jogok – joghatósági – konfliktusát, a forum shoppingot, valamint kitért az uniós jog vonatkozó szerepére, beleértve az Európai Unió Bíróságának gyakorlatát és az Európai Unió Alapjogi Chartájának rendelkezéseit is. Felhívta azonban a figyelmet arra, hogy ha ezek szolgálnak az együttműködés alapjául, szükséges lesz a garanciákat illetően a minimumszabályokon túlmenő szabályozás elfogadására. Ha viszont a tagállami szabályozást a minimumhoz igazítják, az a garanciák erodálását jelentheti.

A konferencia utolsó napján az eredmények megvitatására került sor, ahol a szervezők bemutatták az elkészült összefoglaló dokumentumot, amely az eddigi két konferencia és két workshop által vizsgált témákkal kapcsolatos konklúziókat tartalmazza.

4. Záró gondolatok

Összességében elmondható, hogy a mintegy száz fő részvételével megvalósuló záróesemény sikeresen zárult, rendkívül informatív és magas szakmai színvonalú előadásokat hallgattak a

résztevők, amelyek mindegyikét élénk szakmai diskurzus kísérte. Jól látható volt a körbejárt témák komplexitása, hiszen a más-más területen tevékenykedő elméleti és gyakorlati szakemberek mind egyedi nézőpontokból szóltak hozzá a felmerült kérdésekhez.

Meggyőződésünk, hogy a HERCULE Téli Akadémia elérte a célját, s lehetőséget teremtett a szakmai kérdések széles spektrumának elméleti és gyakorlatközpontú áttekintésére csakúgy, mint a kollegiális kapcsolatok kiépítésére és a kötetlen eszmecsereére.

A résztvevők a Miskolci Egyetem, a Heidelbergi Egyetem, a Linzi Egyetem, Bécsi Közgazdaságtudományi Egyetem professzorai által aláírt tanúsítványt kaptak a képzésen való részvételről. A projekt evaluációs online felületén a szervezők számos pozitív visszajelzést kaptak. A HERCULE projekt keretében elhangzott előadások írásos és szerkesztett változata angol és magyar nyelvű szakkönyvben kerülnek publikálásra a Wolters Kluwer Kiadó gondozásában, így az széles körben megismerhetővé válik hazai és külföldi gyakorló és elméleti szakemberek számára is, ugyanakkor felhasználhatóvá válik az oktatás során is.

Az érdeklődők a projekt keretében megvalósított aktivitásokról és eredményekről bővebb információhoz juthatnak, ha felkeresik a hercule.uni-miskolc.hu web oldalt.